

рр. у м. Києві (1994–1995); художнє вирішення інтер'єрів адміністративно-культурного центру «Росія» в м. Харбіні (1997, Китай) та виконання живописних робіт для цього комплексу; художнє оформлення Національного музею «Чорнобиль» у м. Києві (1994–1996), художнє вирішення церкви Святої Трійці в Македонії (1998–1999). Ювіляр є автором Меморіалу пам'яті загиблих на морях (Крим, 2005–2006), оригінальних живописних композицій «Материн сад», цикл «Розп'яття» та ін.

Нині Анатолій Гайдамака обіймає посаду головного художника Національного комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.».

Заслуги митця належно відзначені. Він – член Національної спілки художників України, народний художник України, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка (1985), премії Ленінського комсомолу (1980), кавалер ордена «Знак пошани» (1982), має інші почесні відзнаки.

ІВАН-ЯРОСЛАВ ГАМКАЛО

(До 70-річчя від дня народження)

Біографія народного артиста України Івана-Ярослава Дмитровича Гамкала (за офіційними документами він має незвично красиве подвійне ім'я: Іван-Ярослав. – І.Б.), одного із найзначніших сучасних оперних диригентів, сповнена багатьма яскравими творчими подіями. Ось жує майже п'ятдесят років Іван Дмитровиче безпосередніми активним учасником українського мистецького життя. І не тільки як музичний діяч, а й як людина, котра своїм високим інтелектуальним потенціалом сприяє розбудові і формуванню сучасного контексту духовного життя нації.

Вихованець однієї з найвизначніших в Україні львівської диригентської школи, учень Миколи Колесси, а з теоретичних дисциплін – Станіслава Людкевича, Романа Сімовича й Анатолія Кос-Анатольського, Іван Гамкало отримав міцне підґрунтя для подальшої творчої роботи. Адже він опанував

не тільки професійні навички техніки диригування, а й виховувався на високих зразках жертвовного служіння мистецтву якнайвищого вияву людського духу. Його вчителі, які мали високу європейську освіту, загартовані в боротьбі за національні ідеали, попри складні часи радянської дійсності, зуміли запалити незгасним вогнем любові і шани до національної культури своїх вихованців: прийшовши в різні театри, філармонічні колективи, завжди зіп'єтетом ставилися до української музики, національних духовних цінностей. Цей став творчим кредом Івана Гамкала як керівника музичної частини Львівського обласного (Дрогобич) музично-драматичного театру, головного диригента симфонічного оркестру Донецької філармонії, диригента Національної опери України імені Тараса Шевченка, де він працює з 1970 року.

У творчому набутку Івана Гамкала переважають твори українських композиторів. Водночас він диригентом-постановником найскладніших творів світового оперного класичного репертуару – «Гугенотів» Дж. Мейєрбера, «Цареві нареченої» та «Моцарта і Сальєрі» М. Римського-Корсакова, «Мазепи» і «Євгенія Онегіна» П. Чайковського, «Бориса Годунова» і «Хованщини» М. Мусоргського, «Трубадура» і «Травіати» Дж. Верді... Та при цьому магистральним напрямом, домінантою творчої діяльності маєстрала саме українська опера, на жаль, незавжди належно поцінована і не повсюди адекватно пошанована. Він інтерпретації Івана

Гамкала на київській сцені йшли добре знані за багаторічну сценічну історію опери «Наталка Полтавка» М. Лисенка і «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, дещо призабута «Наймичка» М. Вериківського і практично незнана в Києві – «Купало» А. Вахнянина...

І. Гамкало ініціював реконструкцію і постановку незакінченої опери М. Леонтовича «На русалчин Великдень», висвітлив таким чином ще одну грань геніального українського композитора, який трагічно загинув, проживши всього 43 роки. А ще віднайшов ноти та повернув із забуття, нехай і в концертному виконанні, наймовірніше цікаву оперу Д. Бортнянського «Со-кіл». До особливих творчих здобутків Івана Гамкала, та й усієї музичної культури кінця ХХ століття треба віднести постановку опери Антона Рудницького «Анна Ярославна, королева Франції». Твір, написаний композитором далеко на чужині, сповнений щемної любові до рідної землі, проте, не доставив тілення на професійній сцені, хибував деякими промахами. Тож під керівництвом маестро Івана Гамкала було здійснено музичну редакцію партитури, нову інструментовку. Вперше на київській сцені іззвучала опера українського композитора здійснених, повернувши увагу до незаслужено відкинутого колись з ідеологічних міркувань пласта нашої культури.

В особі Івана Дмитровича поєдналися не тільки прекрасний оперно-симфонічний диригент і музичний теоретик, публіцист і мистецтвознавець, а й дослідник-біограф і педагог, врешті, вийнятоково здібна людина, щедра на творчі ідеї та проекти, що засвідчує ціла низка реалізованих ним останніми роками на сцені Національної філармонії унікальних задумів щодо повернення із забуття оперних творів і симфонічної музики українських композиторів ХVІІ-ХІХ ст., першопрочитань опер сучасних композиторів у концертному виконанні.

Івану Гамкалу випало працювати з плеядою видатних диригентів – Костянтином Сімеоновим, Веніаміном Тольбою, Стефаном Турчаком, Олегом Рябовим, Володимиром Кожухарем, для яких він був і єгідним колегою, митцем, котрий талановито прокреслював власний шлях до творчих висот. Багато співаків завдячують саме Іванові Гамкалу за вдалий, визначальний для них дебют на першій оперній сцені України. Це – Марія Стеф'юк, Лідія Забіляста, Вікторія Лук'янець, Анатолій Кочерга, Володимир Гришко, тобто зоряна плеяда українського вокального небосхилу.

Творчість Івана Гамкала добре відома не тільки в Україні. Любителі оперного мистецтва у Німеччині, Швейцарії, Іспанії, Франції, Голландії, Росії мали неабияке задоволення по-знайомитися з його інтерпретаціями низки класичних творів («Хованщина», «Трубадур», «Князь Ігор») та ін.

Творча запальність, що є рисою характеру Івана Дмитровича, безліч разів ставала імпульсом до пошуків і відкриттів не тільки його особисто, а й інших людей. Нагадаємо лише один малознаний факт із біографії маестро, хоча він і не стосується головної справи його життя – музики, але промовисто репрезентує обширність його інтелектуального світогляду. Саме Іван Гамкало, як згадував колишній головний редактор видавництва «Українська енциклопедія» Анатолій Кудрицький, надихнувіх на створення унікального енциклопедичного довідника «Митці України», для якого написав сотні статей; через його руки як рецензента пройшли практично всі матеріали про композиторів, виконавців, оперних режисерів, музичних теоретиків, критиків.

Майстерність і здобутки українського маестро знайшли відповідне визнання. Іван Гамкало – член президії Європейської академії музичного мистецтва (Відень, Австрія), однієї з найповажніших світових мистецьких інституцій. У 2001 році він був обраний членом-кореспондентом Академії мистецтв України. Йому випала висока честь і відповідальність працювати в Комітеті з Національної премії України імені Тараса Шевченка. І це далеко не повний перелік мистецьких та громадських інституцій, з якими співпрацює народний артист України Іван Гамкало.

Значний внесок у музичну культуру вносить ювіляр і як педагог. Він є професором Національної музичної академії ім. П. Чайковського, тривалий час викладав диригування у Ки-

ївському інституті культури (нині Національний університет культури і мистецтв), очолював державні екзамени аційні комісії в мистецьких навчальних закладах України, був членом журі вокальних конкурсів, обраний членом трьох творчих спілок України, удостоєний ордена «За заслуги» II та III ступенів. Часом подивовується: де Іван Дмитрович знаходить енергію і час для такої активної та розлогої творчої і громадської діяльності. Втім, мабуть, саме таким має бути сучасний митець, який не тільки свою справу знає, а й інтегрований у бурхливе життя розбудови національної духовності.

Ігор БЕЗГІН

академік, віце-президент

Академії мистецтв України,

доктор мистецтвознавства, професор

ВОЛОДИМИР ЛЕСНЯК
(До 60-річчя від дня народження)

Дизайнер-графік широкого творчого діапазону, постійний учасник вітчизняних і міжнародних виставок, організатор і куратор різних виставкових експозицій, важливих акцій, педагог Володимир Іванович Лесняк народився 1949 року у с. Високий Харківської області.

1978 року закінчив Харківський художньо-промисловий інститут і в цьому ж інституті працює: з 1979 – викладачем, деканом факультету «Дизайн», а з 1994 – професором кафедри графічного дизайну в уже Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

Віртуозно володіючи різними графічними техніками, комп'ютерними технологіями, В.Лесняк успішно результативно працює в галузях мистецтва книги, плаката, шрифту. Основними творами митця є: серія плакатів «65 героїчних років» (1982), «Графіка художників Харкова» (1983), «Дні

Харкова у Лиллі» (Франція), «Пушкінські читання» (1984), «Графіка Харкова у Польщі» (1987), «Євген Павлович Єгоров» (1988), плакати для Харківського театру російської драми ім. О.С. Пушкіна до п'єс М. Булгакова (1993); візуальні стилі: Міжнародного дитячого центру «Артек» (1991), Експоцентру «Слов'янський базар» (1996), Міжнародної шахової олімпіади в Артеці (1999), виставки-конкурсу «Наука Харківщини» (2000); книги: «Старовинний Харків у поштових картках», «Від серця до серця», «Грошові знаки та монети» (2004), «Кращі плакати з екології сучасних дизайнерів» (2005). Автор видань: «Акцидентний шрифт» (2004), «Модерністські і постмодерністські шрифти» (2006), «Графічний дизайн (Основи професії)» (2009) та ін.

Член Національної спілки художників України (1982), член Спілки дизайнерів України (1987), з 2005 року – голова цієї Спілки. Лауреат міжнародних та вітчизняних конкурсів, зокрема конкурсу «Президентська відзнака», муніципальної премії ім. В. Єрмилова в галузі дизайну (1995). Рішенням Ради з дизайну при Кабінеті Міністрів України нагороджений нагрудним знаком «Завнесокурозвитокдизайну» (1997). Обраний членом-кореспондентом Академії мистецтв України (2006).